

MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ

MZE-53979/2022-13143

mzedms024334230

ÚTVAR: Odbor živočišných komodit a ochrany zvířat
ČÍSLO ÚTVARU: 13140

SPISOVÁ ZN.: MZE-19900/2022-13143
NAŠE ČJ.: MZE-53979/2022-13143

VYŘIZUJE: JUDr. Jana Traplová
TELEFON: 221812346
E-MAIL: Jana.Traplova@mze.cz
ID DS: yphaax8

ADRESA: Těšnov 65/17, Nové Město, 110 00 Praha 1

DATUM: 18. 9. 2022

Stručný výklad k problematice usmrcení zvířete pro využití jeho orgánů nebo tkání pro vědecké účely

Ministerstvo zemědělství, odbor živočišných komodit a ochrany zvířat, oddělení ochrany zvířat (dále jen „Ministerstvo zemědělství“), je gestorem zákona č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů, (dále jen „zákon na ochranu zvířat“) a také je podle tohoto zákona příslušným orgánem ochrany zvířat a projednává, koordinuje a kontroluje plnění úkolů na úseku ochrany zvířat. V souladu s touto svojí funkcí vydalo Ministerstvo zemědělství tento: „Stručný výklad k problematice usmrcení zvířete pro využití jeho orgánů nebo tkání pro vědecké účely“.

1. Vědecké účely

Tento výklad se vztahuje pouze na případy, kdy dochází k usmrcení zvířete pro využití jeho orgánů nebo tkání pro vědecké účely (nikoliv pro jiné účely). Ustanovení § 18g zákona na ochranu zvířat se vztahuje pouze na případy usmrcení zvířete pouze pro využití jeho orgánů nebo tkání pro vědecké účely (nikoliv jiné účely, které nejsou vědecké). Při usmrcení zvířete nebo při odběru jeho orgánů nebo tkání za jiným účelem, než je vědecký, se postupuje podle jiných ustanovení zákona na ochranu zvířat.

2. Usmrcení zvířete pro využití jeho orgánů nebo tkání pro vědecké účely – kdy se jedná o pokus a kdy nikoliv

Posouzení situace, zda se v případě usmrcení zvířete pro využití jeho orgánů nebo tkání jedná o pokus či nikoliv, závisí na tom, zda je usmrcení zvířete pro využití jeho orgánů nebo tkání jediným zákrokem, který je na zvířeti prováděn a zda je zvíře usmrceno pouze pro využití orgánů nebo tkání.

V souvislosti s touto činností mohou nastat 3 situace (uvádíme zjednodušený popis):

- a) zvíře žije a nejsou na něm prováděny žádné zákroky, je uvedeno do celkové anestézie – předávkováno anestetiky (případně je usmrceno jiným povoleným způsobem) a jsou

- mu odebrány orgány nebo tkáně. **Toto není pokus.** Usmrcení zvířete pouze pro využití jeho orgánů nebo tkání se za pokus nepovažuje [§ 3 písm. t) zákona na ochranu zvířat],
- b) zvíře žije a nejsou na něm prováděny žádné zákroky, je uvedeno do celkové anestézie, v průběhu anestézie jsou prováděny zákroky a následně jsou zvířeti odebrány orgány nebo tkáně. **Toto je pokus, kdy pokusné zvíře již nenabude vědomí,**
- c) na zvířeti je proveden zákrok, na základě kterého dojde k jeho úhynu. Následně jsou zvířeti odebrány orgány nebo tkáně. **Toto je pokus, jehož míra závažnosti závisí na provedení prvotního zákroku.**

3. Kdo může usmrtit zvíře pro využití jeho orgánů nebo tkání pro vědecké účely

3.1. K odborné způsobilosti k usmrcení zvířete pro využití jeho orgánů nebo tkání

Usmrcení zvířete pouze pro využití jeho orgánů nebo tkání pro vědecké účely nebo v rámci pokusu smí provádět pouze

- veterinární lékař nebo
- osoba odborně způsobilá k navrhování pokusů nebo projektů pokusů nebo
- osoba odborně způsobilá k provádění pokusů na pokusných zvířatech, péči o pokusná zvířata a usmrcování pokusných zvířat,

a to pouze v prostorech, které jsou uvedeny v oprávnění k chovu pokusných zvířat, k dodávce pokusných zvířat, nebo k používání pokusných zvířat. Viz například § 18h odst. 1, § 15d odst. 2, 3, 4, § 5 odst. 3 zákona na ochranu zvířat.

3.2. K rozlišení chovu, dodávky nebo usmrcení zvířat proto, aby jejich orgány nebo tkáně byly použity pro vědecké účely

Chov zvířat proto, aby jejich orgány nebo tkáně byly použity pro vědecké účely:

- může provádět chovatel pokusných zvířat.

Dodávku zvířat proto, aby jejich orgány nebo tkáně byly použity pro vědecké účely:

- může provádět dodavatel pokusných zvířat.

Usmrcení zvířat proto, aby jejich orgány nebo tkáně byly použity pro vědecké účely:

- může provádět chovatel pokusných zvířat,
- může provádět dodavatel pokusných zvířat,
- může provádět uživatel pokusných zvířat, aniž by zvířata choval, například bez zbytečného odkladu po jejich dodání do zařízení. Osoba, která má oprávnění k chovu pokusných zvířat a zároveň k používání pokusných zvířat, může např. zvíře chovat v chovném zařízení a následně ho usmrtit v prostorách uživatelského zařízení.

4. Usmrcení zvířete pro využití jeho orgánů nebo tkání pro vědecké účely – v případě, kdy se jedná o pokus

Usmrcení zvířete pro využití jeho orgánů nebo tkání pro vědecké účely – v případě, kdy se jedná o pokus [viz výše část 2 písm. b) a c)], může být prováděno pouze uživatelem pokusných zvířat, kterému bylo uděleno oprávnění k používání pokusných zvířat podle § 15b zákona na ochranu zvířat, a kterému bylo vydáno rozhodnutí o schválení projektu pokusů podle § 16d zákona na ochranu zvířat.

5. Usmrcení zvířete pouze pro využití jeho orgánů nebo tkání – v případě, kdy se nejedná o pokus

Níže uvedený text se vztahuje na případy, kdy se při usmrcení zvířete pro využití jeho orgánů nebo tkání pro vědecké účely nejedná o pokus [viz výše část 2 písm. a)].

5.1. Povinnost mít oprávnění k chovu nebo k dodávce pokusných zvířat v případě chovu nebo dodávky zvířat pouze pro využití jeho orgánů nebo tkání pro vědecké účely

Je nutné rozlišovat:

- chov zvířat proto, aby jejich orgány nebo tkáně byly použity pro vědecké účely,
- dodávku zvířat proto, aby jejich orgány nebo tkáně byly použity pro vědecké účely,
- usmrcení zvířat proto, aby jejich orgány nebo tkáně byly použity pro vědecké účely.

Osoba, která chová zvířata především proto, aby jejich orgány nebo tkáně byly použity pro vědecké účely, musí mít oprávnění k chovu pokusných zvířat.

Osoba, která dodává zvířata proto, aby jejich orgány nebo tkáně byly použity pro vědecké účely, musí mít oprávnění k dodávce pokusných zvířat.

Uživatel pokusných zvířat je oprávněn usmrtit zvířata určená pouze pro využití jejich orgánů nebo tkání pro vědecké účely, avšak není oprávněn tato zvířata chovat za tímto účelem, jelikož se nejedná o pokus. Pro chov těchto zvířat by se musel stát také chovatelem pokusných zvířat a mít uděleno oprávnění k chovu pokusných zvířat.

Osoba, která si do svého zařízení doveze již usmrcená zvířata nebo jejich orgány nebo tkáně, nemusí mít oprávnění k chovu nebo dodávce pokusných zvířat, ani oprávnění k používání pokusných zvířat. (Upozorňujeme, že tato problematika spadá do oblasti nakládání s vedlejšími produkty živočišného původu).

5.2. Vedení evidence ve vztahu k usmrcení zvířete pouze pro využití jeho orgánů nebo tkání pro vědecké účely

Chovatel pokusných zvířat, dodavatel pokusných zvířat a uživatel pokusných zvířat je povinen vést ve vztahu k usmrcení zvířete pouze pro využití jeho orgánů nebo tkání pro vědecké účely evidenci o

- a) počtu a druhu usmrcených zvířat,
- b) původu usmrcených zvířat, včetně údajů o tom, zda byla chována pro použití k pokusům,
- c) datu usmrcení zvířat,
- d) osobě provádějící usmrcení zvířat a
- e) konkrétním účelu usmrcení zvířat.

Evidence musí být uchovávána po dobu nejméně 5 let a musí být na požádání poskytnuta příslušnému orgánu ochrany zvířat. Viz § 18g odst. 2 a 3 zákona na ochranu zvířat.

5.3. Rozlišení, zda byla zvířata chována, dodána nebo usmrcena

- **proto, aby jejich orgány nebo tkáně byly použity pro vědecké účely**
- **z jiného důvodu**

K účelu chovu zvířat

Je třeba rozlišovat situace, kdy zvíře bylo chováno nebo dodáno

- proto, aby jeho orgány nebo tkáně byly použity pro vědecké účely. V takovém případě je zvíře chováno za tím účelem, aby jeho orgány nebo tkáně byly použity pro vědecké účely; pro takové využití je zvíře určeno; chovatel zvířete musí mít oprávnění k chovu pokusných zvířat, dodavatel zvířete musí mít oprávnění k dodávce pokusných zvířat,
- z jiného důvodu. Účelem chovu zvířete není to, aby jeho orgány nebo tkáně byly použity pro vědecké účely. Může se jednat například o zvíře hospodářské. Účelem chovu takového zvířete je využití produktů zvířete chovaného nebo drženého pro produkci potravin, vlny, kůže nebo jiných produktů [§ 5 odst. 2 písm. a) zákona na

ochranu zvířat]. V takovém případě nemusí mít chovatel hospodářského zvířete oprávnění k chovu pokusných zvířat ani oprávnění k dodávce pokusných zvířat.

K původu zvířat usmrčených proto, aby jejich orgány nebo tkáně byly použity pro vědecké účely

Zvíře, jehož orgány nebo tkáně mají být použity pro vědecké účely:

- musí pocházet z chovného nebo dodavatelského zařízení, pokud se jedná o zvíře, které bylo chováno nebo dodáno proto, aby jeho orgány nebo tkáně byly použity pro vědecké účely,
- nemusí pocházet z chovného nebo dodavatelského zařízení, pokud se jedná o zvíře, které bylo chováno za jiným účelem, např. jako zvíře hospodářské, nebo pokud se jedná o zvíře volně žijící.

Zvíře samozřejmě musí být získáno v souladu s právními předpisy, a to včetně předpisů, které se vztahují na odchyt volně žijících zvířat, včetně zvěře, ve volné přírodě, nebo předpisů, které upravují ochranu zvláště chráněných nebo ohrožených druhů zvířat. Odchyt a usmrcení zvířete musí být v souladu zejména s právními předpisy na úseku ochrany zvířat proti týrání, s veterinárními předpisy, s právními předpisy upravujícími ochranu přírody a krajiny a obchodování s ohroženými druhy a s předpisy v oblasti myslivosti a rybářství.

6. Novela zákona na ochranu zvířat a usmrcení zvířete pouze pro využití jeho orgánů nebo tkání pro vědecké účely

Dne 1. 2. 2021 nabyl účinnosti zákon č. 501/2020 Sb., kterým se mění zákon č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů. Tato novela zákona na ochranu zvířat obsahuje také nové ustanovení § 18h, které upravuje usmrcení zvířete pouze pro využití jeho orgánů nebo tkání pro vědecké účely.

7. Závěr

Toto vyjádření Ministerstva zemědělství není právně závazné a Ministerstvo zemědělství jej vydalo s vědomím, že výklad právních předpisů je v České republice oprávněn provádět pouze soud. Vyjadřuje však odborný názor Ministerstva zemědělství na tuto problematiku, a to podle právního stavu ke dni jeho zpracování.

Ing. Pavel Hakl
ředitel odboru